

شرح زندگی «مایکل دبکی» به بهانه در گذشت او

از دباغی تا دبکی

خود دبکی باقی مانده است. وی در راه اندازی کتابخانه ملی علوم پزشکی آمریکا (NLM) سهم قابل توجهی داشته و از مؤسسان آن محسوب می‌شود. وی در طول زندگی خود بیش از ۱۳۰۰ مقاله به چاپ رسانده و در تألیف بخش‌های مختلفی از کتب مرجع پزشکی و جراحی نقش ایفا کرده است. بیش از هزار جراح زیردست دبکی آموزش و تعلیم دیده‌اند و در حال حاضر در سرتاسر جهان مشغول فعالیت‌اند. دبکی در مورد فعالیتش در حوزه طب می‌گوید: «من کارم را واقعا دوست دارم. من آنقدر عاشق کار هستم که هیچ علاقه‌ای به انجام کارهای دیگر ندارم.» همین عشق و علاقه دبکی به شغلش باعث شد که مقامات آمریکایی به کرات از او حمایت کنند. به طور مثال، برای انجام مطالعه و فعالیت روی کارگذاری اولین قلب مصنوعی داخلی،

طراحی کرد و برای اولین بار یک پمپ خارجی قلب را با موفقیت برای یک بیمار کار گذاشت تا به عنوان پمپ بای پس بطن چپ، جان بیمار را نجات دهد. اما ابداعات دبکی به همین جا ختم نشد. وی اولین مردی بود که از بافت‌های داکرونی به عنوان پیوندهای ترمیم عروق خونی استفاده کرد.

دبکی و دورین فیلم‌برداری

دبکی تمایل بسیار زیادی به دورین فیلم‌برداری داشت و به همین دلیل برای نخستین بار در جهان در دهه ۱۹۶۰، با کمک همکارانش جراحی‌های خود را ضبط می‌کرد. یک فیلم‌بردار روی یک صفحه افقی در بالای سر تیم جراحی قرار می‌گرفت و از جزئیات جراحی از دید جراح فیلم‌برداری می‌کرد. دورین و پروژکتورها با تیم جراحی یک فاصله دو متری را رعایت می‌کردند تا در

♦ دکتر علی غلامرضاناد

کمر از یک ماه پیش یکی از پیشگامان جراحی قلب جهان چشم از جهان فرو بست. با هم مروری بر زندگی سراسر رکورد او می‌کنیم.

دبکی به عرصه علم وارد شد

دبکی مدرک لیسانس خود را از دانشگاه تولان در نیواورلئان آمریکا گرفت و پس از آن به رشته پزشکی در دانشگاه مزبور وارد شد تا در سال ۱۹۳۲ و در سن ۲۴ سالگی از دوره پزشکی عمومی فارغ‌التحصیل شود. مایکل در نیواورلئان باقی ماند تا در رشته جراحی عمومی در بیمارستان کربیتی ادامه تحصیل دهد. سپس به فرانسه رفت تا زیر نظر پروفیسور رنه لویج و در دانشگاه استراسبورگ دوره فلوشیپ خود را بگذراند. پس از آن برای ادامه دوره فلوشیپی به دانشگاه هیدلبرگ آلمان رفت و زیر نظر پروفیسور مارتینی کیشنر به فعالیت پرداخت. پس از طی دوره مزبور، دبکی دوباره به آمریکا برگشت تا از سال ۱۹۳۷ تا ۱۹۴۸ به عنوان عضو هیات علمی رشته جراحی در دانشگاه تولان به تدریس بپردازد.

دبکی در ارتش

در جنگ جهانی دوم و طی سال‌های ۱۹۴۲ تا ۱۹۴۶، دبکی برای مدتی از دانشگاه به ارتش فراخوانده شد و به عنوان یکی از اعضای شورای مشاوران جراحی در کمیته پزشکی ارتش به فعالیت پرداخت. حتی در سال ۱۹۴۵، دبکی به ریاست اداره جراحان ارتش منصوب شد و نشان شایستگی ارتش را نیز دریافت کرد. دبکی طی دوران فعالیت خود در ارتش، کارنامه موثقی از خود به جای گذاشت و به طور مثال بنیان‌گذار «بیمارستان جراحی سیار ارتش» گردید. در ضمن در طراحی و به راه‌اندازی نظام پژوهشی مرکز طبی جنگ‌زده‌ها نیز نقش چشم‌گیری داشت.

ورود به بیلور

دبکی در سال ۱۹۴۸ از دانشگاه تولان به دانشگاه بیلور نقل مکان کرد و به گروه جراحی این دانشگاه ملحق شد. در واقع از این سال تا سال ۱۹۹۳، مایکل دبکی سمت ریاست گروه جراحی دانشگاه بیلور را به عهده داشت که معادل ۴۵ سال ریاست گروه جراحی بود. طی این مدت و برای یک دوره ۱۰ ساله (از سال ۱۹۶۹ تا ۱۹۷۹) وی به ریاست دانشکده پزشکی این دانشگاه نیز منصوب شد. بعدها در این دانشگاه بخش جراحی جدیدی به نام مایکل دبکی پایه‌گذاری گردید. در ضمن مرکز مطالعات قلب دانشگاه نیز به افتخار فعالیت‌های دبکی در زمینه جراحی قلب و عروق به نام او افتتاح و فعال شد.

دبکی، با مردم، برای مردم

دبکی تمایل بسیار زیادی برای انتقال دانش و دانسته‌های علمی به مردم داشت و به همین دلیل از رسانه‌های افزایش آگاهی‌های علمی مردم سود می‌برد. همین موارد باعث شده بود که دبکی محبوب مردم و رسانه‌ها شود و حتی از سوی رؤسای جمهور آمریکا به سمت ریاست کمیسیون ریاست جمهوری در امور مربوط به بیماری‌های قلب و عروق، سرطان‌ها و سکنده‌های مغزی و نیز عضویت کمیته مشاوران پزشکی کمیسیون هورور منصوب گردد. دبکی بسیار خستگی‌ناپذیر در بخش‌های مختلف و به منظور ارتقای استانداردهای ملی و بین‌المللی سلامت فعالیت می‌کرد و به همین دلیل حتی سه سال به عنوان عضو شورای مشاوران ملی قلب و ریه در سازمان ملی سلامت آمریکا (NIH) حضور داشت.

مغز مبتکر

بیشترین شهرت دبکی به خاطر مغز مبتکر و ابداعات جذاب وی بود که تا حدود قابل توجهی در روند تحول و پیشرفت علم پزشکی در قرن گذشته موثر بود. اولین ابداع دبکی، ساخت و ابداع Roller Pump در دانشگاه تولان بود که اگر چه تا ۲۰ سال پس از ثبت، کسی به ارزش آن پی نبرد، اما بعدها یکی از بخش‌های اساسی و اصلی ماشین قلب و ریه را تشکیل داد. در واقع بدون آن، انجام جراحی قلب باز هیچ گاه مقدور نمی‌شد. این پمپ امکان برقراری جریان مداوم خون طی عمل جراحی را فراهم می‌کرد.

دبکی و التون اکسندر از اولین افرادی بودند که فرضیه ارتباط سیگار با سرطان‌ها را ارائه دادند. در ضمن دبکی از اولین افرادی بود که جراحی بای‌پس قلب را انجام داد. در سال ۱۹۵۳، دبکی برای اولین بار در جهان به طور موفقیت‌آمیز جراحی اندارترکتومی کاروتید را صورت داد و نام خود را بیشتر در جراحی مطرح کرد. اما اوج شهرت وی زمانی بود که اولین قلب مصنوعی را

روند جراحی اختلال و مشکلی ایجاد نکرد.

همین اقدامات باعث شد که بعدها دبکی جوایزی را از جشنواره بین‌المللی فیلم‌های طبی و سلامت و نیز بزرگ‌ترین جایزه آکادمی فیلم‌های پزشکی را دریافت کند.

یک قهر طولانی

ماجرای این قهر از زمانی آغاز شد که دبکی با یکی از همکارانش در دانشکده پزشکی دانشگاه بیلور کار می‌کرد. مجله لایف در تاریخ ۱۸ آوریل سال ۱۹۶۹ در

وی در طول زندگی خود بیش از ۱۳۰۰ مقاله به چاپ رسانده

و در تألیف بخش‌های مختلفی از کتب مرجع پزشکی و جراحی نقش ایفا کرده است

مقاله‌ای اعلام کرد که دنتون کولی (Denton Cooley) از معروف‌ترین جراحان آن زمان و همکار دبکی، بدون اجازه سایر همکاران و مسوولان دانشگاه، اولین قلب مصنوعی داخلی که در آن زمان در دانشگاه بیلور ابداع شده بود را در داخل قفسه سینه یک بیمار با موفقیت کارگذاری کرده و در واقع به اولین جراحی تبدیل شده که عمل کارگذاری جراحی قلب مصنوعی در داخل قفسه سینه را انجام داده است. دبکی احساس می‌کرد که این دستاورد سهم او بوده و این ماجرا باعث قهر و کدورتی شد که چندین دهه (تا همین اواخر عمر دبکی) طول کشید. ماجرای این قهر و آشتی سوژه داغ بسیاری از رسانه‌ها بود؛ قهر دو دانشمند معروف در سطح رسانه‌ها، این قهر تا سال ۲۰۰۷ طول کشید، زمانی که در مراسم اهدای مدال طلای کنگره آمریکا به دبکی، این دو دانشمند بالاخره پس از سال‌ها قهر در کنار هم ایستادند و آشتی کردند.

دبکی بد اخلاق

دبکی علی‌رغم تمام هوش و استعدادی که داشت چندان خوش‌اخلاق نبود. او یک مرد ایده‌آلیست بود و تحمل هیچ نقص و کمبودی را نداشت و به همین دلیل همیشه با رزیدنت‌های جراحی و دانشجویانش با خشونت و سخت‌گیرانه رفتار می‌کرد. در واقع حتی کوچک‌ترین خطاهای رزیدنت‌های جراحی‌اش را با شدیدترین واکنش‌ها پاسخ می‌داد.

با این حال، دبکی بسیار سخت‌کوش بود و این مساله از طول عمر فعالیت‌های وی در رشته جراحی کاملاً مشخص است. او سال‌ها پس از اینکه همکاران جراحش بازنشست شده بودند، هنوز به جراحی می‌پرداخت و کار می‌کرد. در واقع او تا آخرین روز عمرش به طبابت پرداخت و حتی در آخرین روز زندگی، بیمار ویزیت کرد. می‌توان گفت دبکی ۷۵ سال (سه ربع قرن) طبابت کرد که شاید در حد خود یک رکورد محسوب شود. وی در طول عمرش بیش از ۵۰ هزار بیمار را تحت جراحی قلب قرار داد که از معروف‌ترین آنها می‌توان به بوریس یلتسین رییس‌جمهور سابق روسیه اشاره کرد که در سال ۱۹۹۶ توسط دبکی تحت جراحی قلب قرار گرفت. بسیاری از مشاهیر و افراد سرشناس جهان زیر تیغ جراحی دبکی رفته‌اند که از آن میان می‌توان به محمدرضا پهلوی، ملک حسین پادشاه اردن، تورگوت اوزال رییس‌جمهور سابق ترکیه و چند تن از رؤسای جمهور سابق آمریکا نظیر کندی، جانسون و نیکسون اشاره کرد. وی طی ۵۰ سال گذشته تقریباً در تمام ادوار ریاست جمهوری آمریکا به عنوان مشاور پزشکی و مشاور عالی بهداشتی رؤسای جمهور این کشور فعالیت می‌کرده است.

دبکی در طب

دبکی در حدود ۷۰ نوع ابزار جراحی برای استفاده در جراحی‌های قلب ابداع کرده که روی بسیاری از آنها نام

ملی دانش به وی اعطا گردید. جایزه ویژه مؤسسه تحقیقات بیومدیکال در سال ۲۰۰۰، دریافت مدال طلای کنگره آمریکا از دست جورج دبلیو بوش، جایزه ویژه انجمن قلب آمریکا، جایزه ویژه کالج بین‌المللی آنژیولوژی، جایزه رادولف ماتاس در جراحی عروق (سال ۱۹۵۴)، جایزه برجسته انجمن بین‌المللی جراحی (سال ۱۹۵۸)، جایزه لریچ (سال ۱۹۵۹)، جایزه آلبرت لاسکی به منظور تحقیقات طبی بالینی (سال ۱۹۶۳)، قلب طلایی انجمن قلب آمریکا (سال ۱۹۶۸)، عضویت افتخاری در آکادمی علوم پزشکی روسیه (سال ۱۹۷۴)، جایزه مارکوویتز از آکادمی پژوهش‌های جراحی (سال ۱۹۸۸)، دکترای افتخاری علوم از دانشگاه فرانسیسکو ماروکین (سال ۱۹۸۹)، مدال جوانان رود از انجمن فلسفه آمریکا، مدال مندال از دانشگاه ویلانووا (سال ۲۰۰۱)، جایزه ابداع برتر سال از ناسا (سال ۲۰۰۱) و جایزه لیندبرگ کرل (سال ۲۰۰۲) از مهم‌ترین جوایز دبکی محسوب می‌شوند.

قانون برای همه برابر است

علی‌رغم تمام شهرت و موقعیت دبکی، قانون برای او نیز صادق بود، به طوری که در سال‌های ۱۹۸۷ و ۱۹۹۰ وی دوبار به دادگاه خطاهای پزشکی نگراس فراخوانده شد تا در مورد افزایش غیرمنتظره خطاهای پزشکی‌اش توضیح دهد. در واقع وی در یک دوره پنج ساله، سه بار به علت خطاهای پزشکی به دادگاه کشیده شده بود که به همین دلیل مورد پزشکی نگراس نیز وی را بازخواست کرد. به هر حال، خوشبختانه هر دوی این دادخواست‌ها ختم به خیر شد و مشکلی برای دبکی ایجاد نگردید. اما بالاخره در سال ۱۹۹۴، به علت عدم پرداخت حق عضویت، برای مدت محدودی مجوز فعالیت دبکی در نگراس لغو شد.

جدال با مرگ

جدال دبکی با مرگ از سال ۲۰۰۵ آغاز شد. در آخرین روز سال ۲۰۰۵، یعنی ۳۱ دسامبر، دبکی ۹۷ ساله دچار درد ناگهانی و شدید شکم می‌شود. هیچ کسی مثل خود دبکی با این علامت آشنایی نداشت و هیچ کسی مثل خود او نمی‌تواند مطمئن باشد که دچار پارگی آنوریسم شکمی شده است. این درد وی را به یاد خاطرات سال‌های گذشته طبابتش می‌انداخت که با مشاهده چنین دردی در بیمارانش به فکر ایجاد و ابداع یک روش جراحی جدید با نام Debakey procedure برای ترمیم آنوریسم‌های شکمی افتاده بود. دبکی به سرعت به بیمارستان و بخش خودش، یعنی بخش جراحی بیمارستان متودیست در هوستون نگراس انتقال داده شد.

پس از بررسی‌های اولیه، تشخیص پارگی آنوریسم آنورت شکمی، برای وی تایید شد و همکاران و پزشکان بخش با پیشنهاد جراحی برای آماده‌سازی مقدمات مشغول به کار شدند اما دبکی لجباز و بداخلاق با این کار مخالفت کرد و اجازه جراحی را ندارد. مسلماً از دست کسی کاری بر نمی‌آمد، چون هیچ‌کس نمی‌توانست نظر دبکی را عوض کند.

بازهم رکورد

بیماری به سرعت پیشرفت کرد، به طوری که ظرف کمتر از چند ساعت، دبکی هوشیاری خود را کاملاً از دست داد و این موقعیتی را فراهم کرد که کمیته اخلاق پزشکی بیمارستان یک جلسه اضطراری تشکیل دهد و بدون رضایت بیمار، مجوز انجام جراحی را برای وی صادر کند. به این ترتیب دبکی تحت عمل جراحی با روش Debakey procedure قرار گرفت و نام وی در تاریخ ثبت شد، چرا که وی تاکنون سالمندترین فردی است که تحت این عمل جراحی سخت قرار گرفته است. وی پس از این جراحی سخت که ۷ ساعت طول کشید، به مدت ۸ ماه در بیمارستان بستری شد و اگر چه عوارض متعددی را تجربه کرد، اما بالاخره زنده از بیمارستان ترخیص شد تا یکی از پرهزینه‌ترین بستری‌های تاریخ را نیز به نام خود ثبت کند، چرا که هزینه درمان وی طی این مدت از یک میلیون دلار نیز فراتر رفت. به هر حال دبکی در سپتامبر ۲۰۰۶ با سلامت به فعالیت‌های حرفه‌ای‌اش بازگشت. وی در مصاحبه‌هایش گفت: «از اینکه از انجام جراحی سرباز زده بودم و با همکاران خودم مخالفت کردم پشیمانم. واقعا جراحی آنها جان من را نجات داد.»

اما به هر حال در ۱۱ جولای سال ۲۰۰۸، دبکی در محل کار خود، یعنی همان بیمارستان متودیست هوستون، به مرگ طبیعی جان باخت. این در حالی بود که پیش از وی، بسیاری از اعضای خانواده وی (نظیر همسرش که در سال ۱۹۷۲ با سکت قلبی فوت کرده بود و دو پسرش ارنتس که در سال ۲۰۰۴ و بری که در سال ۲۰۰۷ فوت کرده بودند) از جهان چشم فرو بسته بودند و در واقع دبکی در یک تنهایی خانوادگی زندگی می‌کرد. در مراسم تدفین دبکی بسیاری از سران مملکتی و مشاهیر و بزرگان علمی از سراسر جهان شرکت کرده بودند تا یاد و نام و خاطرات وی را گرامی بدارند. یادش گرامی باد. ■

افتخارات

دبکی گنجینه‌ای از افتخارات ملی و بین‌المللی را جمع‌آوری کرده است. او در سال ۱۹۶۹ مدال آزادی را از رییس‌جمهور آمریکا دریافت کرد و در سال ۱۹۸۷ نیز از سوی رونالد ریگان جایزه و مدال